



**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LULEÅ**

DOM
2023-08-11
Meddelad i Luleå

Mål nr
1074-23

KLAGANDE

1. [REDACTED]
2. [REDACTED]

MOTPART

Länsstyrelsen Västernorrland

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen Västernorrlands beslut den 1 juni 2023, dnr 218-2641-2023
(bilaga 1)

SAKEN

Licensjakt på björn enligt jaktförordningen (1987:905)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandena.

BAKGRUND

Länsstyrelsen Västernorrland beslutade om licensjakt efter högst 85 björnar inom länet. Av dessa får 80 björnar fällas inom hela Västernorrlands län. Från den 1 oktober till 15 oktober får fem björnar fällas inom ett specificerat jaktområde. I beslutet anges att jakten i övrigt får bedrivas från och med den 21 augusti till och med den 15 oktober 2023, eller vid tidigare tidpunkt då jakten avlyses. Skälen för beslutet, villkor m.m. framgår av bilaga 1.

PARTERNAS INSTÄLLNING

Vad [REDACTED] anför

[REDACTED] yrkar att förvaltningsrätten upphäver det överklagade beslutet i sin helhet. I andra hand yrkas att det antalet djur som beslutet avser minskas till det antal rätten finner lämpligt. [REDACTED] yrkar även att förvaltningsrätten meddelar inhibition om saken inte är avgjord vid den tidpunkt då jakten ska starta. [REDACTED] anför i huvudsak följande.

Bestämmelserna i jaktförordningen (1987:905) måste tolkas i överensstämmelse med bland annat rådets direktiv (92/43/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet). Brunbjörn är listad i direktivet och tillhör de strikt skyddade arterna där avsiktligt dödande är förbjudet, även om det finns vissa möjligheter till undantag från detta skydd. Beståndsreglerande jakt, som licensjakt, är inte tillåtet på de arter som framgår av bilaga 4, där bland annat brunbjörn listas.

Länsstyrelsen har inte angivit något godtagbart ändamål för dödandet som stämmer överens med artikel 16.1 i direktivet. En jakt som syftar till att reducera antalet björnar i länet saknar stöd i direktivet. Att en lokal myndighet beslutat ett mål för antal individer i länet är i grunden betydelselöst. Högsta

förvaltningsdomstolen i Finland har underkänt förvaltningsbeslut avseende stamförvaltande jakt på lodjur då uppnående av förvaltningsmål inte ansågs kunna motivera undantag från bestämmelserna i direktivet.

Länsstyrelsen har inte visat att jakten inte försvårar upprätthållandet av artens gynnsamma bevarandestatus. Den senaste inventeringen av björnstammen i Sverige utfördes 2017. Då uppskattades antalet till 2 900 individer. Sedan dess har många björnar dödats både genom licensjakt och skyddsjakt. Björnen har låg reproduktionstakt och björnar får inte ungar varje år. Länsstyrelsens beslut brister i vetenskaplighet avseende framtagning av hur många björnar som finns i länet. Det förekommer spillningsinventering, björnobservationer av jägare och att man noterar döda björnar som anträffas. Dessa metoder är dock inte vetenskapliga. Med beaktande av den höga takt som reduceringen av björnstammen bedrivs är det en tidsfråga innan björnen är allvarligt hotad igen. Det kan därför allvarligt ifrågasättas om artens bevarandestatus verkligen är gynnsam. Det är inte tillräckligt att slå fast att det finns minst 1 400 individer i Sverige.

Den jakt som beviljats bedrivs per definition inte under strängt kontrollerade förhållande. Det är nödvändigt att det avsiktliga dödandet utförs av tjänstepersoner, utan löst springande hund, för att kravet ska uppfyllas. Ett minimikrav är registrering av jägarna.

Av artikel 16.1 e art- och habitatdirektivet framgår att det, trots förbudet mot avsiktligt dödande, kan vara tillåtet att i begränsad omfattning tillåta ”insamling och förvaring” av vissa exemplar av en strikt skyddad art i en begränsad mängd. En medlemsstat kan inte stödja avsiktligt dödande av hundratals individer varje år på möjligheten till ”insamling av vissa exemplar i begränsad mängd”. Artikel 16.1 e har inte heller implementerats korrekt i jaktförordningen. Rekviritet ”begränsad mängd” som framgår av artikeln framgår inte av den svenska lagstiftning. Sverige måste dock tillämpa detta

rekvisit ändå. Av den praxis som finns får bara undantag från det strikta skydda meddelas med restriktivitet.

Det bör särskilt framhållas att Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) har meddelat prövningstillstånd i ett mål om licensjakt på björn i syfte att belysa tillämpningen av ”begränsad mängd”. Målet är inte avgjort. Föreningen ifrågasätter att länsstyrelsen trots risken för att beslås med felaktig rättstillämpning fortsätter att tillåta denna typ av licensjakt på björn. Det finns en klar risk att HFD kommer underkänna länsstyrelsernas tillstånd till att skjuta björnar i stora antal. Det ska också framhållas att kravet på att en ändring ska vara sannolik, för att bifalla yrkande om inhibition, kan ställas lägre när det gäller sådan verkställighet som inte kan återgå.

Vad [REDACTED] anför

[REDACTED] yrkar i första hand att förvaltningsrätten upphäver länsstyrelsens beslut och i andra hand att förvaltningsrätten minskar det antal djur som får skjutas till det antal som överensstämmer med praxis från EU-domstolens. För det fall förvaltningsrätten inte har fattat beslut före den 21 augusti 2023 yrkas inhibition. Till stöd för sin talan anför föreningen i huvudsak följande.

Den omfattning som den beslutade licensjakten på björn har är inte förenlig med de skyldigheter som Sverige har enligt EU-rätten. Sverige är skyldig att inrätta ett strikt skyddssystem för de arter som finns i bilaga 4 a till art- och Habitatdirektivet, och huvudregeln enligt direktivet är att det är förbjudet att avsiktligt döda dessa arter. Det finns undantag från det strikta skyddet, men s.k. populationsbegränsande jakt är inte ett sådant. Detta gäller oberoende om arten uppnått gynnsam bevarandestatus eller inte. Licensjakten strider vidare mot direktivets syfte och anda.

Av rättspraxis från EU-domstolen framgår att det ska finnas ett godtagbart syfte för att bevilja jakt på de strikt skyddade arterna. Syftet är viktigt för att bedöma om det kan finnas andra lämpligare lösningar. De syften som åberopats av länsstyrelsen till stöd för licensjakten uppfyller inte de höga krav på godtagbara ändamål som anges i EU:s rättspraxis. Av praxis framgår bland annat att avsiktligt dödande måste resultera i en positiv nettoeffekt på artens bevarandestatus. Det framgår tydligt att det huvudsakliga syftet är att skjuta ned björnstammen till ett lägre antal. Att bestämma att antalet individer ska hållas nere på med hänvisning till förvaltningsmål är inte ett godtagbart syfte. Det har vidare inte utretts om syftena och intressena står i proportion mot björnens intressen.

Licensjaksbeslutet uppfyller inte kraven på begränsad omfattning och begränsad mängd enligt artikel 16.1.e i direktivet, och därmed inte heller kravet att jakten ska vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning som framgår av jaktförordningen. En jakt på 85 djur av en strikt skyddad art kan omöjligen anses vara jakt i en begränsad omfattning eller begränsad mängd i direktivets mening. Föreningen menar vidare att begreppet begränsad mängd ska förstås som ”ett litet antal”, vilket stämmer överens med bl.a. fågeldirektivet (rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar). Den senaste nationella inventeringen av björnstammen utfördes 2017. Många licensjakter har utförts sedan dess och det går inte att med säkerhet bedöma hur den svenska björnpopulationen ser ut i dagsläget. År 2022 beslutades om licensjakt på 622 björnar. I år har licensjakten utökats till totalt 649 individer, ett rekordstort antal som motsvarar cirka 22 procent av den totala björnstammen i landet.

Högsta förvaltningsdomstolen har beviljat prövningstillstånd i ett mål som rör frågan om licensjakt på björn varit tillåten med hänsyn till kravet på begränsad mängd som framgår av EU direktiv. Domstolen har ännu inte prövat frågan

slutligt men det får antas att detta kommer att ske i nära framtid. Att målet beviljats prövningstillstånd tyder på att rättsläget är oklart.

██████████ ifrågasätter även att jakt på flera hundra björnar av vilka jägare som helst, över stora områden, med användning av hundar och halvautomatiska vapen uppfyller kravet på strängt kontrollerade förhållanden. Föreningen framför vidare att jakten som den ser ut idag är oetisk.

Vad länsstyrelsen anför

Länsstyrelsen har inte funnit skäl att ändra det överklagade beslutet.

RÄTTSLIG REGLERING M.M.

Av 3 § jaktlagen (1987:259) framgår att vilt är fredat och får jagas endast om detta följer av jaktlagen eller av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Enligt 23 c § jaktförordningen (1987:905) får licensjakt efter bland annat björn ske under förutsättning att det inte finns någon annan lämplig lösning och jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt ske selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden.

Bestämmelsen i 23 c § ska tolkas mot bakgrund av motsvarande artiklar i rådets direktiv (92/43/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet). Enligt artikel 12.1 ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för införande av ett strikt skyddssystem i det naturliga utbredningsområdet för de djurarter som finns förtecknade i bilaga 4 a till direktivet, med förbud mot att bland annat avsiktligt fånga eller döda exemplar

av dessa arter i naturen. Brunbjörnen omfattas av det strikta skyddet i bilaga 4 a. I artikel 16.1 a - e anges för vilka syften och under vilka förutsättningar undantag från dessa bestämmelser får göras.

EU-domstolen har i en dom den 10 oktober 2019 i mål C-674/17 Tapiola, uttalat att artikel 16.1 e i princip kan utgöra grund för att bevilja ett undantag som bland annat tillåter dödande av individer som tillhör de arter som nämns i bilaga 4 a till art- och habitatdirektivet (punkt 32). För sådana undantag krävs bl.a. att de mål som eftersträvas med jakten klart, tydligt och underbyggt anges, att den beslutande myndigheten med rigorösa vetenskapliga uppgifter visar att jakt är lämpligt för att uppnå målen, att det i tillräcklig mån har fastställts att målen inte kan uppnås genom en annan lämplig lösning, att det säkerställs att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för arten, samt att jakten sker selektivt och i begränsad omfattning avseende ett begränsat och fastställt individantal under strängt kontrollerade förhållanden (punkt 80). Undantag enligt artikel 16.1 e får tillämpas endast i fall då bestämmelserna i 16.1 a - d inte är relevanta (punkt 37).

I fråga om gynnsam bevarandestatus och kraven på begränsad omfattning bedömde EU-domstolen det aktuella jaktuttaget i vidare sammanhang, omfattande den totala tillåtna bytesmängden avseende stamvårdande jakt under aktuellt jaktår (punkterna 62-65 och 75).

När det gäller villkoret i direktivet om begränsad och fastställd mängd påpekas i Tapiolaavgörandet att den mängden i varje enskilt fall beror på storleken på artens bestånd, dess bevarandestatus och dess biologiska egenskaper. Denna mängd ska fastställas på grundval av rigorösa vetenskapliga uppgifter om geografiska, klimatmässiga, miljömässiga och biologiska förhållanden samt sådana uppgifter som gör det möjligt att bedöma situationen avseende den berörda artens reproduktion och samlade årliga dödstal av naturliga orsaker (punkt 71).

Den mängd insamlade exemplar som beviljas med stöd av undantaget i artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet måste således, för att det ska anses att villkoret är uppfyllt, vara så begränsad att den inte medför en betydande negativ inverkan på det berörda beståndets struktur, även om den inte i sig försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av de berörda arterna i deras naturliga utbredningsområde. Denna mängd ska således inte endast vara strikt begränsad i enlighet med nämnda villkor, utan den ska även vara tydligt angiven i undantagsbesluten (punkt 72).

Av den allmänt tillämpliga proportionalitetsprincipen, som också slagits fast av EU-domstolen inom artskyddsområdet (se dom i mål C-76/08, Europeiska kommissionen mot Malta), följer att det undantag från skyddssystemet som en medlemsstat har för avsikt att göra, ska stå i proportion till de behov som motiverar undantaget.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet

Frågan i målet är om länsstyrelsen har visat att kraven för att fatta beslut om licensjakt efter högst 85 björnar är uppfyllda. Detta innebär att förvaltningsrätten ska pröva syftet med den beslutade jakten, om det finns någon annan lämplig lösning, om jakten försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, om jakten är lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning och om den sker under strängt kontrollerade förhållanden samt selektivt.

Förutsättningar för licensjakt efter björn med stöd av artikel 16.1 e

Enligt bilaga 4 a till art- och habitatdirektivet omfattas björn av det strikta skyddssystem som följer av direktivet. EU-domstolen har i ovan angivet mål C-674/17 uttalat att undantag från detta skydd får göras enligt artikel 16.1 e för att tillåta jakt på djur som omfattas av skyddet om angivna förutsättningar är uppfyllda. Detta förutsätter även att andra undantagsbestämmelser i 16.1 a-d inte är relevanta.

Förvaltningsrätten bedömer att det av utredningen i målet framgår att endast artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet är en relevant undantagsmöjlighet för den beslutade jakten och att 23 c § jaktförordningen inte går utöver vad som kan anses tillåtet enligt denna artikel. Det är därmed möjligt att besluta om licensjakt på björn i enlighet med detta, om förutsättningarna i övrigt är uppfyllda i nämnda förordning, direktiv och avgörande (se även HFD 2016 ref. 89).

Syftet med den beslutade jakten och annan lämplig lösning

Det finns varken i 23 c § jaktförordningen eller i art- och habitatdirektivet uttryckligen angivet något särskilt syfte som ska vara uppfyllt för att ett beslut om licensjakt ska kunna meddelas. Av EU-domstolens uttalanden i ovan angivet mål C-674/17 framgår dock att det krävs ett tydligt angivet syfte med jakten och att prövning ska göras om det finns stöd för att jakt är lämpligt för att uppnå detta syfte, samt om det kan uppnås genom en annan lämplig lösning. Förvaltningsrätten bedömer att det får anses ligga inom en överprövande domstols kompetens att göra en prövning av om det syfte som beslutsmyndigheten har angett är acceptabelt i sig (se HFD 2016 ref. 89).

Av det överlagade beslutet framgår att länsstyrelsens övergripande syften med licensjakten bland annat är att bidra till gynnsamma psykosociala

förutsättningar för de som lever i områden där det finns björn, att minska de negativa och öka de positiva socioekonomiska effekterna av rovdjursförekomst, samt att rovdjuren och rovdjursförvaltningen ska upplevas legitim av befolkningen i länet och i landet.

Förvaltningsrätten anser att de syften som länsstyrelsen har angett är acceptabla i sig och finner inte anledning att ifrågasätta grunden för dessa. Detta även med beaktande av de invändningar som klagandena har framfört. Förvaltningsrätten bedömer att en fritt växande björnstam kan förväntas medföra ökade skaderisker. Licensjakt kan förebygga ökade konflikter mellan människa och rovdjur, samt bibehålla acceptans för både björn och rovdjursförvaltningen. Domstolen bedömer därmed att den beslutade jakten även kan anses vara ändamålsenlig i förhållande till angivet syfte.

Länsstyrelsen har i sitt beslut gjort bedömningen att det inte finns någon annan lämplig lösning än licensjakt för att reglera björnstammen och uppnå det angivna syftet. Förvaltningsrätten finner inte skäl att ifrågasätta denna bedömning. Licensjakten bedöms alltså ha ett godtagbart syfte som förväntas uppnås.

Upprätthållande av gynnsam bevarandestatus

Licensjakt får inte beviljas enligt jaktförordningen om jakten försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos arten i dess naturliga utbredningsområde. I enlighet med EU-domstolens uttalanden i ovan angivet mål C-674/17 har det totalt tillåtna jaktuttaget för årets licensjakt på björn betydelse vid bedömningen.

Länsstyrelsen har bedömt att den beslutade licensjakten omfattande högst 85 björnar inte äventyrar björnstammens gynnsamma bevarandestatus. Den senaste nationella populationsberäkningen för björn genomfördes 2017 där

resultatet visade att det fann cirka 2 900 björnar i Sverige. Referensvärdet för gynnsam bevarandestatus för björnar i Sverige är satt till 1 400 individer. Naturvårdsverket har fattat beslut om miniminivåer för björnar, som för det norra förvaltningsområdet är 90 föryngringar (motsvarande cirka 900 björnar) per år och för Västernorrlands län 15 föryngringar (motsvarande cirka 150 björnar).

Länsstyrelsen har i sitt beslut redogjort för björnpopulationen och dess tillväxttakt i Västernorrlands län, samt fördelningen av antalet honor i populationen. Förvaltningsrätten finner inte skäl att ifrågasätta angivna inventeringsuppgifter. Utifrån de redovisade mätningarna kan förvaltningsrätten konstatera att björnpopulationen överstiger de av Naturvårdsverket beslutade mininivåerna, såväl regionalt som nationellt. Det har vidare inte framkommit något som tyder på att det beslutade jaktuttaget om högst 85 björnar inom Västernorrlands län medför att Naturvårdsverkets riktlinjer riskerar att underskridas. Förvaltningsrätten finner heller inte att det framkommit att den totala licensjakten på björnar i Sverige detta år medför sådan risk. Förvaltningsrätten bedömer därmed att den beslutade licensjakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos björnens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.

Lämplighet med hänsyn till stammens storlek

En licensjakt måste vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning. Detta ska enligt Högsta förvaltningsdomstolen förstås som ett krav på att jakten sker i begränsad omfattning och avser en begränsad mängd för att vara tillåten. En förutsättning för att ett jaktuttag ska anses vara i begränsad omfattning och mängd är, i en situation som den förevarande, att uttaget inte försämrar den gynnsamma bevarandestatusen hos den svenska stammen (se HFD 2016 ref. 89). Av EU-domstolens dom i ovan angivet mål C-

674/17 följer att ett aktuellt jaktuttag ska ses i vidare sammanhang omfattande det totalt tillåtna jaktuttaget avseende stamvårdande jakt under aktuellt jaktår.

Förvaltningsrätten anser att det av såväl lagstiftning och direktiv på området som av praxis från EU domstolen och svenska domstolar framgår att bedömningen av om det är en begränsad mängd i varje enskilt fall beror på storleken på artens bestånd, dess bevarandestatus och dess biologiska egenskaper (se EU-domstolens dom i mål C-674/17 punkt 71 och Kammarrätten i Sundsvalls dom den 9 februari 2022 i mål nr 2417-21). Högsta förvaltningsdomstolen har visserligen meddelat prövningstillstånd i 2021 års licensjakt på björn, vilket kan få betydelse för hur begreppet ”begränsad mängd” framöver ska tolkas. Något avgörande har dock ännu inte meddelats. Förvaltningsrätten finner därmed inte anledning att i dagsläget frångå bedömningen ovan, vilket är i linje med tidigare års beslut avseende licensjakt på björn (se bland annat Förvaltningsrätten i Luleås dom den 4 augusti 2022 i mål 1241-22).

Förvaltningsrätten har ovan gjort bedömningen att den beslutade licensjakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos björnens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Det aktuella jaktuttaget får enligt förvaltningsrättens mening även anses vara i begränsad omfattning i förhållande till resultatet av den senaste björninventeringen i länet och regionen som genomförts 2020. Den beslutade jakten får också anses uppfylla kraven på begränsningar i omfattning och mängd (individantal) i enlighet med EU-domstolens ståndpunkt, även med beaktande av den totala omfattningen av svensk licensjakt på björn detta år. Det har inte heller framkommit att björnstammen är genetiskt sårbar eller att den beslutade licensjakten av något annat skäl skulle vara olämplig med hänsyn till björnstammens storlek och sammansättning. Den beslutade jakten uppfyller således kravet på att vara lämplig med hänsyn till björnstammens storlek och sammansättning.

Selektiv jakt under strängt kontrollerade förhållanden

En ytterligare förutsättning för att licensjakt ska få beslutas enligt jaktförordningen är att jakten bedrivs selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden.

Högsta förvaltningsdomstolen har tidigare uttalat att kravet på strängt kontrollerade förhållanden måste innebära att villkoren för jakt är tydliga främst vad gäller de individer eller grupper av individer som får jagas, var detta får ske, under vilka tider och till vilket antal. Det måste finnas effektiva rutiner som förhindrar jakt i strid med villkoren och kraven på ansvariga myndigheter att kontrollera jakten måste ställas högt. Gällande kravet på selektivitet måste detta innebära att jakten ska vara inriktad mot vissa individer eller grupper av individer som tillhör en viss art, eller undanta vissa individer eller vissa grupper av individer som tillhör arten. Urvalet måste ske med eftersträvat syfte att inte försämra den gynnsamma bevarandestatusen hos den aktuella populationen (se HFD 2016 ref 89).

Det överklagade beslutet innehåller tidsmässiga och geografiska avgränsningar. Beslutet innehåller vidare krav på skyndsam rapportering av fällda eller påskjutna djur, kontinuerlig kontroll av hur många björnar som återstår av tilldelningen och krav gällande bland annat besiktning av fällda djur och skottplats/fallplats. Förvaltningsrätten bedömer att kraven är tillräckligt tydliga och innebär att det finns effektiva rutiner för att förhindra och kontrollera att jakten inte sker i strid med villkoren. Beslutet uppfyller därmed kravet på att jakten ska ske selektivt under strängt kontrollerade förhållanden.

Slutsats

Förvaltningsrätten bedömer sammanfattningsvis att länsstyrelsen har visat att kraven för att fatta beslut om licensjakt efter högst 85 björnar i Västernorrlands län är uppfyllda. Rätten har ovan funnit jakten lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning. Den uppfyller vidare kraven på selektivitet och strängt kontrollerade förhållanden samt står i rimlig proportion till de syften som motiverat jakten.

Överklagandena ska därför avslås.

Då förvaltningsrätten genom denna dom slutligt avgör målet föranleder yrkandena om inhibition ingen åtgärd.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Överklagandet ska ges in till Förvaltningsrätten i Luleå men vara ställt till Kammarrätten i Sundsvall. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (FR-03).

██████████

rådman

I avgörandet har även nämndemännen ██████████

██████████ deltagit.

██████████ har föredragit målet.



Enligt sändlista

Kungörelsedelgivning

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LULEÅ
H 6

INKOM: 2023-07-05
MÅLNR: 1074-23
AKTBIL: 3

Beslut om licensjakt efter björn i Västernorrlands län 2023

Beslut

Länsstyrelsen Västernorrland beslutar om licensjakt efter högst 85 björnar i Västernorrlands län.

Länsstyrelsen beslutar att tillåta jakt på björn vid registrerad åtel.

Länsstyrelsen beslutar att under licensjakten 2023 tillåta användning av halvautomatiska vapen med magasinkapacitet som överstiger två patroner.

Därutöver beslutar länsstyrelsen att nedan angivna villkor ska gälla för beslutet.

Länsstyrelsen beslutar att detta beslut ska gälla utan hinder av att det överklagats. Hur beslutet kan överklagas framgår av bilaga 1.

Länsstyrelsen beslutar att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse. Beslutet hålls under överklagandetiden tillgängligt hos Länsstyrelsen Västernorrland, Pumpbacksgatan 1, 871 86 Härnösand och på Länsstyrelsens webbplats, www.lansstyrelsen.se/vasternorrland.

Villkor

1. Jakttid

Jakten får bedrivas från och med den 21 augusti till och med den 15 oktober eller vid tidigare tidpunkt då jakten avlyses. Under dygnet får jakt ske från och med en timme före solens uppgång till två timmar före solens nedgång.

2. Omfattning

Jakten omfattar högst 85 björnar som får fällas inom Västernorrlands län. Av dessa får 80 björnar fällas inom hela Västernorrlands län. Från den 1 oktober till 15 oktober får fem björnar fällas inom område 1, se karta i bilaga 2.

Björn får jagas oberoende av kön och ålder. Björnhona som följs av en eller flera ungar eller ungar som följer björnhona oavsett ungarnas antal och ålder får inte fällas.

3. Jaktmedel m.m.

Åtlar

Licensjakt efter björn får bedrivas med hjälp av åtel inom hela Västernorrlands län med stöd av detta beslut.

Jakt på björn med hjälp av åtel är endast tillåten vid de platser som iordningställts i enlighet med villkoren för åteljakt efter björn enligt detta beslut. Jakt är inte tillåten vid platser som iordningställts i syfte att locka till sig annat vilt än björn och som inte följer villkoren för åteljakten i detta beslut.

Jakträttshavaren ska senast 21 juli anmäla åtelns position till länsstyrelsen. Vilket material eller vilken föda som kommer att användas som lockmedel ska uppges vid en sådan anmälan. Anmälan kan göras via länsstyrelsens hemsida, alternativt kan anmälan ska göras skriftligt och sändas med e-post till vasternorrland@lansstyrelsen.se, eller skickas till Länsstyrelsen Västernorrland, 871 86, Härnösand.

En åtel för licensjakt på björn får etableras tidigast den 15 juli. Senast tio dagar efter att jakten avslysts i området ska åteln vara bortplockad och åtelplatsen återställd till ett sådant skick att björnar inte förväntas lockas dit.

Länsstyrelsen kan komma att kontrollera att en anlagd åtel följer villkoren samt begära in återrapportering. En jakträttshavare som inte följer villkoren för åteljaktens bedrivande kan komma att uteslutas från åteljakten under kommande licensjakt på björn.

Åtelns placering:

Placeringen av en åtel ska uppfylla nedan förutsättningar:

- avståndet från åteln till närmaste permanent bebodda hus, till fritidshus som har sophämtning och till permanent anlagd och skyltad campingplats vara minst 2 000 meter,
- avståndet från åteln till väg vara minst 200 meter, och
- avståndet från åteln till permanent uppmärkat vandringsled vara minst 500 meter.

Jakträttshavaren ska kontakta personer som under den tid åteln är etablerad bor inom 2 000 meter från åteln och upplysa dessa personer om åtelverksamheten.

Åtelplatsen ska markeras med väderbeständig skylt med länsstyrelsens ID-nummer på.

Åtelmaterial:

Som åtelmaterial får följande användas: vilt och slaktrester från vilt samt vildfångad fisk från samma eller angränsande kommun samt oförädlad vegetabiliskt material eller mindre förädlade vegetabiliska produkter avsedda för utfodring av djur. Vid åtling med större vilt får en (1) djurkropp läggas ut. Mängden åtelmaterial av annat slag (inklusive mindre vilt, viltslaktrester etc.) får uppgå till max 25 kg per vecka.

Rester från tamdjur (inklusive ren) får inte användas som åtelmaterial. Kött från rovdjur eller otestat kött från vildsvin får heller inte användas på grund av risk för spridning av parasiter.

Länsstyrelsen erinrar om att lockmedel/doftämnen endast får användas om de är syntetiska, tillverkade av växtextrakt, eller om de är framställda i Sverige av material från svenska djur. Växtbaserad tjära får användas som lockmedel men bör inte strykas direkt på en trädstam då tjäran är svår att få bort utan att skada trädet.

Hundar

Högst två hundar som ställer eller förföljer en och samma björn får användas samtidigt. Hundar får inte bytas under jakt på ett och samma djur under en och samma dag.

Vapen

Halvautomatiska vapen får med stöd av detta beslut laddas med högst sex patroner, en patron i loppet samt fem patroner i ett magasin som är spärrat för fem patroner.

4. Vilka får utföra jakten?

Jakten får utföras av person som har jakträtt på björn inom det område som omfattas av detta beslut.

Jakt får inte bedrivas utan att en ansvarig jaktledare utsetts på förhand vid varje jakt tillfälle. Vid ensamjakt är den ensamme jägaren jaktledare.

5. Björnjägarens ansvar

Var och en som jagar björn är skyldig att känna till detta beslut i sin helhet.

Den som jagar ska informera sig minst en gång i timmen om hur många björnar som återstår av tilldelningen i det jaktområde där jakten bedrivs. Licensjakt får inte bedrivas senare än en timme efter att länsstyrelsen har

avlyst jakten eller efter den tidigare tidpunkt då det har blivit känt för jägaren att jakten är avlyst eller att samtliga tilldelade djur har fällts. Den som jagar en björn sedan jakten avlysts kan komma att ställas till ansvar för jaktbrott eller grovt jaktbrott om man av oaktsamhet inte hållit sig informerad. Björnar som fälls efter avlysning tillfaller alltid staten och omhändertas av länsstyrelsen. För aktuell information om **återstående tilldelning, telefonnummer: 0611-34 91 53**.

Den som har påskjutit en björn ska ansvara för att skottplatsundersökning genomförs för att ta reda på om björnen är skadad eller inte. Spår på skott- och fallplats får inte förstöras.

Eftersök ska, om inte skottplatsundersökningen eller andra omständigheter visar att björnen är oskadad, genomföras fram till dess att:

- a) björnen påträffats död,
- b) björnen påträffats skadad och avlivats, eller
- c) björnen inte kan anträffas.

Den som har påskjutit en björn ska på begäran visa skottplats för länsstyrelsens besiktningsperson och tillsammans med besiktningspersonen genomföra en fältkontroll och följa upp vad som skett efter skott.

Den som har påskjutit en björn ska redovisa till länsstyrelsen hur skottplatsundersökning och eftersök genomförts samt dokumentera dessa åtgärder på det sätt som länsstyrelsen anvisar. Skytten ska tillsammans med länsstyrelsens besiktningsperson dokumentera platsundersökning och eftersök på det sätt som Naturvårdsverket anvisar.

6. Anmälan av fälld eller påskjuten björn

Fälld eller påskjuten björn ska anmälas av skytten till länsstyrelsen **utan** dröjsmål och senast inom en timme. Påskjutning definieras i detta beslut enligt följande: skott har avlossats mot och med avsikt att fälla björn och det har inte konstaterats att björnen har fällts.

Anmälan ska ske på telefonnummer **0611-34 92 12**. Vid anmälan ska följande anges:

- Namn, adress och telefonnummer till skytten.
- Namn, adress och telefonnummer till jaktledare.
- När björnen har fällts eller påskjutits (datum och klockslag).
- Var björnen fällts samt koordinater eller plats som går att återfinna på karta 1:100 000.

Länsstyrelsen informerar anmälaren om hur det ska förfaras med det fällda djuret. Länsstyrelsens besiktningsperson kontaktar skytten angående tidpunkt och plats för besiktning.

7. Besiktning av fälld björn

Länsstyrelsens besiktningspersoner besiktar samtliga fällda djur. Besiktningspersonen fyller tillsammans med skytten i erforderliga blanketter.

Skytten ska inom ett dygn från det att djuret fällts uppvisa hela det fällda djuret för länsstyrelsens besiktningsperson. Länsstyrelsen rekommenderar, för att underlätta besiktningspersonens arbete, att skytten sätter in en pinne i munnen på björnen för att hålla den öppen innan likstelhet inträder.

Om en björnhona med mjölk i juvret har fällts ska jaktledare och/eller skytt utförligt redovisa omständigheterna för detta till Länsstyrelsens besiktningsperson. Länsstyrelsen gör därefter bedömningen om björnhonan ska tillfalla skytten eller beslagtas av polis för vidare utredning.

Från alla fällda björnar tar besiktningspersonen följande prover som tillfaller staten:

1. mått och vikt
2. två tänder (en för åldersbestämning och en för forskning/arkiv),
3. ett muskelprov (för genetisk DNA-analys),
4. hårstrån, (för forskning kring blyförekomst i toppredatorer/asätare)
5. referensprov/hudremsa med päls, som skickas i separat försändelse (reservprov för genetik)

Från ett urval av fällda björnar tas även nedan prover.

1. Pälslus eller andra ektoparasiter (*noteras och samlas i rör eller påse*)
2. Könsgorgan; livmoder och äggstockar för honor, båda testiklarna för hanar
3. Spene (största spenen och juverdelen för digivningsstatus)
4. Blod (för undersökning av smittor)
5. Lunga (för undersökning av sjukdomar och smittor i luftvägar)
6. Ändtarm med träck (för undersökning av sjukdomar och smittor i mag-tarmkanalen)

Proverna sänds genom besiktningspersonens försorg till statens veterinärmedicinska anstalt (SVA). Sändare eller annan teknisk utrustning som finns på björnar tillvaratas av besiktningspersonen.

Skinnet efter björn som fällts vid licensjakt märks med mikrochip av länsstyrelsens besiktningsperson vid besiktningen och registrering sker på erforderlig blankett. Kraniet ska märkas med mikrochip inom sex månader av kraniets ägare och enligt instruktioner som erhålls vid besiktningen. Ansvarig för att märkning sker är björnens ägare. Märkningen är ett bevis på att djuret fällts lagligt.

Om besiktningspersonen så begär ska skottplats/fallplats omgående uppvisas. Om skytten på besiktningspersonens begäran inte uppvisar skottplats/fallplats eller om denna inte kan återfinnas eller om skytten vägrar att visa kroppen eller lämna ifrån sig alla proverna, tillfaller hela björnen eller värdet av densamma staten. Björn alternativt delar av björn som inte märks enligt bestämmelserna ovan tillfaller staten.

Blanketter för registrering och provtagning av fälld björn samt blanketter för genomfört eftersök finns på SVA:s webb:

[Registrering och blanketter för döda rovdjur - SVA](#)

Ytterligare upplysningar

1. Aktuell information om återstående tilldelning

Länsstyrelsen tillhandahåller en telefonsvarare med aktuell information om hur många djur som fällts och vad som återstår av tilldelningen. Denna telefonsvarare nås via **telefonnummer 0611-34 91 53**. Informationen uppdateras när en björn fälls eller påskjuts.

Övrig information om pågående björnjakt finns tillgänglig på SVA:s webbsida: www.sva.se.

2. Avlysning

Länsstyrelsen avlyser jakten då det totala antalet djur fällts eller påskjutits och avräknats inom länet eller om jakttiden löpt ut. Länsstyrelsen informerar om avlysningen via telefonsvararen och länsstyrelsens hemsida.

3. Avräkning

Länsstyrelsen beslutar om en påskjuten björn ska avräknas eller inte. Påskjutet djur ska avräknas det tillåtna antal djur som får fällas, såvida inte skottplatsundersökningen eller andra omständigheter visar att det är uteslutet att djuret skadats eller det på annat sätt vid fältkontroll kan fastställas att djuret inte skadats.

Fälld eller påskjuten björn som ska avräknas ska avräknas licenstilldelningen i det län där det först påsköts.

Fälls björnar med stöd av andra beslut eller dödas på annat sätt under den tid då licensjakt efter björn är tillåten, kommer dessa djur inte att avräknas från licenstilldelningen.

4. Jakträttshavarens rätt till delar av björnen

Under förutsättning att ovan nämnda uppgifter rapporterats, att samtliga prover insamlats samt att jakten i övrigt har skett i överensstämmelse med jaktlagstiftning och med villkoren i detta beslut, tillfaller övriga delar av björnen jakträttshavaren. Jakträttshavaren får dock överlåta en fälld björn till annan person.

Om jakträttshavaren inte vill behålla björnen enligt ovan ska jakträttshavaren i sådana fall meddela polisen var björnen lämnats.

5. Försäljning av kött, skinn m.m.

Kommersiella aktiviteter som annonsering, köp, byte, försäljning av björnskin, björnkött eller andra delar av björn samt kommersiell förevisning av björn är förbjudna enligt artikel 8.1 i rådets förordning (EG) 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem.

För handel med björnar skjutna i enlighet med detta beslut måste björnens ägare ansöka om Jordbruksverkets CITES-intyg, vilket kan göras via en e-tjänst på Jordbruksverkets webbplats. Björnens ägare kan efter att ha emottagit intyget sälja hela eller delar av björnen vid ett tillfälle och till en mottagare. För ytterligare försäljning av delar av björnen krävs nytt/nya CITES-intyg. Om den nye ägaren vill sälja delarna vidare, krävs nytt CITES-intyg från Jordbruksverket. CITES-intyget gäller för handel inom EU. För export av björn eller produkter av björn till länder utanför EU krävs ett särskilt exporttillstånd från Jordbruksverket. Ytterligare information finns på Jordbruksverkets hemsida.

Beträffande slakt- och köttthantering hänvisas till Livsmedelsverket och deras hemsida, där det finns information om köttthantering, viltslakterier m.m.

6. Annan tillämplig lagstiftning

Jakt som inte följer villkoren i detta beslut sker utan stöd av beslutet och i strid med fredningsbestämmelserna i 3 § jaktlagen (1987:259). Straffbestämmelserna för jaktbrott finns i 43 och 44 §§ samma lag.

Länsstyrelsen erinrar om 27 § jaktlagen som säger att jakten ska bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara.

Länsstyrelsen påminner om den skyldighet som följer av 28 § jaktlagen att om vilt skadats vid jakt ska jägaren snarast vidta de åtgärder som behövs för att djuret ska kunna spåras upp och avlivas.

I Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om jakt och statens vilt (NFS 2002:18) anges vilka vapen och kulpatroner som får användas vid jakt efter björn.

I Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2014:43) om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2006:84) om befattning med animaliska biprodukter och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur, finns bestämmelser som är relevanta bl.a. för användning av delar och produkter från djur vid åtling.

Vid användning av automatiska kameror, exempelvis i samband med åteljakt på björn, behöver tillämpliga bestämmelser i dataskyddsförordningen (General Data Protection Regulation, GDPR) kring insamling och hantering av personuppgifter beaktas. Vidare ska även tillämplig lagstiftning i kameraövervakningslagen beaktas. För ytterligare information hänvisas till Integritetsskyddsmyndigheten.

Länsstyrelsen påminner också om att drönare anses vara motordrivna anordningar och att de därför enligt 31 § jaktlagen inte får användas vid licensjakt efter björn.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Beslutet fattas med stöd av 5 b, 9 b, 23 c, 23 d och 24 d §§ jaktförordningen (1987:905) och Naturvårdsverkets beslut om överlämnande av rätten att besluta om licensjakt på björn till länsstyrelserna (NV-01948-2023 den 5 maj 2023). I beslutet beaktas skyddsreglerna i artikel 12 i rådets direktiv (92/743/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, undantagsreglerna beträffande jakt och förvaring av jaktbyte i artikel 16 samma direktiv, och Naturvårdsverkets föreskrifter om förvaltning av stora rovdjur (NFS 2022:4).

Med stöd av förordningen om ändring i jaktförordningen (1987:905) 15 a § (SFS 2018:639), beslutar Länsstyrelsen om undantag från förbudet enligt 10 § andra stycket att använda halvautomatiska vapen med magasinkapacitet som överstiger två patroner.

Enligt förarbetena till svensk jaktlagstiftning ska eventuella problem och skador som förorsakas av jaktbart vilt i första hand regleras genom jakt. I propositionen Sammanhållen rovdjurspolitik (prop. 2000/01:57)

skriver regeringen att jakt kan hålla rovdjursstammar på en nivå som inte leder till oacceptabla förhållanden mellan människa och rovdjur.

Regeringen anför vidare (prop.2008/09:210) att björnstammen har gynnsam bevarandestatus och att den normala jaktformen därför bör vara licensjakt. En välreglerad jakt kan vara ett sätt att minska rovdjurens påverkan på bytesdjur, att bibehålla deras skygghet för människor, att stärka lokalbefolkningens delaktighet i rovdjursförvaltningen och att öka acceptansen för rovdjur.

Vilt är fredat och får jagas endast om detta följer av lag eller av föreskrifter som har meddelats med stöd av lag. När vilt är fredat gäller fredningen också dess ägg och bon (3 § jaktlagen).

Av 27 § jaktlagen framgår att jakt ska bedrivas så att vilt inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara.

Den som vid tillåten jakt har fällt eller påskjutit björn ska anmäla detta till länsstyrelsen utan dröjsmål och senast samma dag (5 b § jaktförordningen).

Björn får jagas bara under tiden från och med en timme före solens uppgång till två timmar före solens nedgång (9 § 2 jaktförordningen).

Av 9 b § jaktförordningen framgår att av ett beslut som fattats med stöd av 23 c § ska följande framgå:

- vilken art som berörs och antalet djur som får fällas,
- vilka medel och metoder som får användas,
- vilken tid och vilket område som avses,
- de villkor som i övrigt behövs för att så långt som möjligt undvika skador eller olägenheter av betydelse för den berörda artens bestånd, och
- den kontroll som kommer att ske.

Enligt 28 § jaktlagen ska jägaren snarast vidta de åtgärder som behövs för att djuret ska kunna spåras upp och avlivas om vilt har skadats vid jakt. Vidare enligt 17 § andra stycket jaktförordningen ska en hund som är särskilt tränad i att spåra upp skadat vilt kunna finnas på skottplatsen inom högst två timmar från påskjutningen vid jakt efter björn.

Bilaga 5 till jaktförordningen innehåller en lista över de medel och metoder som är förbjudna för fångst och dödande.

Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om eller i det enskilda fallet besluta om hur man ska förfara med dödade djur (24 d § jaktförordningen).

Av 59 § jaktförordningen framgår att länsstyrelsen får förordna att dess beslut ska gälla utan hinder av att det har överklagats.

Åteljakten regleras i Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2022:4). Med åtel avses material som iordningställts eller placerats i syfte att locka till sig vilt. Vilt som dött av annan orsak än jakt och ligger kvar på den plats där det fallit är inte att betrakta som åtel.

Enligt 49 § delgivningslagen (2010:1932) får kungörelsedelgivning ske om en obestämd krets ska delges.

Motivering till beslutet

Länsstyrelsen redogör i detalj för förutsättningar och syfte med licensjakten i det bifogade dokumentet "Underlag till beslut" (bilaga 3) nedan följer en sammanfattning.

Bakgrund

Naturvårdsverket fastställde den 9 april 2020 de regionala miniminivåerna. För Västernorrlands län är miniminivån satt till 15 föryngringar, vilket motsvarar cirka 150 björnar. Länets viltförvaltningsdelegation har den 18 februari 2021 beslutat att länets direkta förvaltningsmål för björn är att uthålligt och på lång sikt hålla 22 årliga föryngringar, vilket motsvarar cirka 220 björnar. Enligt det beslutade förvaltningsintervallet bör inte stammen understiga 175 björnar och inte överstiga 242 björnar.

Hösten 2020 genomfördes den senaste spillningsinventeringen i länet och resultat från denna visar björnstammen ökat sedan senaste inventeringen 2015 med cirka 50 björnar och antalet individer beräknades till omkring 440 individer.

Ett av jaktens huvudsyften är att bibehålla en fortsatt hög acceptans för björn och björnförvaltningen i länet samt att förebygga uppkomst av skador från björn. Skadorna i länet orsakade av björn är på en relativt låg nivå men varierar också från år till år. Med en tät björnstam ökar också risken för skador och negativa socioekonomiska konsekvenser.

Länsstyrelsen gör bedömningen att licensjakt efter björn kan medges då det inte finns någon annan lämplig lösning för att reglera björnstammen. Jakten sker under strängt kontrollerade former och tillåter genom det årliga uttaget att björnstammen med god marginal förblir en livskraftig population med gynnsam bevarandestatus i artens naturliga utbredningsområde.

Gynnsam bevarandestatus

Antalet björnar i Sverige har av Skandinaviska Björnprojektet beräknats till cirka 2900 djur hösten 2017. Antalet i norra rovdjursförvaltningsområdet uppskattas till över 2000 björnar. Licensjakt efter björn bedrivs i samtliga län med fast förekomst av arten. Licensjaktbesluten tar i sin tilldelning hänsyn till de skyddsjakter på björn som genomförs samt övrig dödlighet om den är mer omfattande.

Länet har för närvarande en björnstam som är tre gånger högre än den av Naturvårdsverkets beslutade miniminivån om 150 björnar och dubbelt så stor stam jämfört med länets beslutade förvaltningsmål om 220 björnar.

Miniminivå, förvaltningsmål och förvaltningsintervall i länen i norra rovdjursförvaltningsområdet är framtagna i ett nära samarbete mellan länsstyrelserna. Ett av syftena med samarbetet var att garantera att tillräcklig hänsyn tas till internationella och nationella krav rörande rovdjursstammarnas storlek och utbredning såväl som till länens olika förutsättningar för rovdjursarterna.

I det årliga licensjaktbeslutet redogörs i detalj för tankegångarna bakom antalet djur som får fällas i länet, för licensjaktens syfte och för förvaltningens vetenskapliga bakgrund. Björnforskningen har levererat mycket information om björnars ekologi och populationsdynamik och gett rekommendationer för lämpliga uttag under jakten, beroende på önskad effekt på beståndets utveckling. Uttagets omfattning tar hänsyn till både licensjakt, skyddsjakt och eventuella individer som dör i trafiken. Således påverkar licensjakt, skyddsjakt och övrig dödlighet varandra, men skyddsjakt har prioritet eftersom den hanterar akuta problem som behöver åtgärdas snabbt. Uttaget som sker genom skyddsjakt utjämnas genom en motsvarande minskning av licensjaktskvoten.

Det har emellertid visat sig att björnforskningens rekommendationer för uttagets omfattning tidigare har varit något konservativa och beståndet av björn har ökat över det eftersträlvade förvaltningsmålet i Västernorrland.

Lämplig jakt med hänsyn till nuvarande björnstam

Naturvårdsverket har upphandlat Norsk institutt for naturforskning (NINA) att ta fram en beskattningsmodell för björnstammen. Modellen är en åldersstrukturerad populationsmodell för honbjörnar som bygger på data från senaste spillningsinventeringen och information om fällda björnar från tidigare år. Utifrån denna modell har län Länsstyrelsen genomfört beräkningar på lämpligt jaktuttag och bedömer att ett uttag om 85 björnar i Västernorrlands län är lämpligt med hänsyn till

licensjaktens syfte och mål. Det planerade uttaget i Västernorrlands län 2023 utgör cirka 19 procent av stammens uppskattade storlek i början av året, givet en licensjakt på 85 djur och två genomförda skyddsjakter. Uttaget ligger på en nivå som bör leda till en bromsning av tillväxten och, tillsammans med kommande års jakter, till en minskning av björnstammen i länet utan att riskera att miniminivån underskrids.

Avskjutningsnivån får betraktas som i överensstämmelse med målsättningen att bibehålla björnstammens gynnsamma bevarandestatus i dess naturliga utbredningsområde i Sverige.

Områdesindelning

Utifrån samråd på genomförd konsultation och historisk skadebild har länsstyrelsen beslutat att under årets jakt avsätta en del av kvoten till ett område där rennäringen årligen upplever skador av björn. Länsstyrelsens förhoppning är att genom att styra en del av avskjutningen till det skadedrabbade området senare på hösten ska antalet björnar som vaknar i området under våren och riskerar att göra skada innan renarna flyttas från vinterbeteslandet minska.

Länsstyrelsen bedömer att områdesindelningen i kombination med ett högt uttag över hela länet, bör medföra att skadebilden för rennäringen kopplad till björn på såväl kort som lång sikt minskar.

Samverkan inom norra rovdjursförvaltningsområdet

I enlighet med propositionen En hållbar rovdjurspolitik (Prop. 2012/13:191) samverkar länen inom norra rovdjursförvaltningsområdet (NRFO) i frågor gällande förvaltning av stora rovdjur. Länsstyrelserna i NRFO har inför beslut om årets licensjakt efter björn haft möte 17 maj 2023 för att diskutera förutsättningarna för och målsättningarna med licensjakt efter björn. Samverkan har även omfattat utformning av beslut och det praktiska genomförandet av licensjakten.

Konsultation samt tidigare samråd med samebyar

Inför beslut om licensjakt efter björn 2023 har Sametinget, Svenska samers riksförbund (SSR) och länets samtliga samebyar tillfrågats om de vill bli konsulterade i frågan om licensjakten. SSR och Vilhelmina norra sameby önskade konsultation medan övriga avstod. Sammanfattning av konsultationen finns i bilaga 4.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen bedömer att licensjakt efter björn är en väsentlig del av förvaltningen av björnstammen och har under en följd av år haft en strategi för björnstammens expansion. Stammen har ökat till nivåer över

det förvaltningsintervall som beskrivs i länets nuvarande förvaltningsplan för björn, 175 - 242 björnar. En högre andel reproduktiva honor i björnstammen samt inflöde av björnar från tre grannlän som också har täta björnstammar är några av förklaringarna som ligger till grund för att björnstammen ökat mer än förväntat. Nuvarande strategi är att begränsa björnstammens tillväxt och med en tilldelning på 85 djur samt övrig dödlighet under året, bedömer länsstyrelsen att stammen succesivt kommer att minska mot den målsättning på 220 björnar som finns för länet.

Länsstyrelsen har i bilaga 3 i detalj redogjort för syftena med licensjakten och bedömer att dessa syften är acceptabla utifrån gällande regelverk. Vid en sammantagen bedömning finner länsstyrelsen att licensjakt på björn kan tillåtas då det inte finns någon annan lämplig lösning för att reglera björnstammen på länsnivå. Länsstyrelsen bedömer också att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus av artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, varken i länet eller i landet som helhet. Jakten är också lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning och sker under strängt kontrollerade former. Vidare anser länsstyrelsen det vara en balanserad förvaltningsstrategi som inte riskerar att björnstammen understiger länets satta förvaltningsmål eller miniminivå.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av [REDACTED] med [REDACTED] som föredragande. I den slutliga handläggningen har också [REDACTED] medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor på telefon 0611–349 000 eller via e-post vasternorrland@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 2641–2023 i ämnesraden för e-post.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga 1 med överklagandehänvisning.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning förvaltningsrätten
2. Karta över område 1
3. Underlag för länsstyrelsens licensjaktbeslut på björn 2023
4. Sammanfattning av konsultation
5. Lathund för björnjägare

Kopia till (via e-post):

- Naturvårdsverket
- Jordbruksverket
- Länsstyrelserna i det norra rovdjursförvaltningsområdet
- Länsstyrelsen i Gävleborgs län
- Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA)
- Polismyndigheten Region Nord
- Skandinaviska Björnprojektet
- Länets viltförvaltningsdelegation

Du kan överklaga beslutet hos förvaltningsrätten

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos förvaltningsrätten.

Så här överklagar du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Västernorrland antingen via e-post; vasternorrland@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Västernorrland, 871 86 Härnösand.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen senast **tre veckor** från den dag beslutet som överklagas kungjordes. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

- Person- eller organisationsnummer.
- Telefonnummer där du kan nås dagtid (med undantag för nummer som avser ett hemligt mobilabonnemang som behöver uppges endast om rätten begär det).
- E-postadress.
- Annat som har betydelse för att domstolen ska kunna nå dig.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

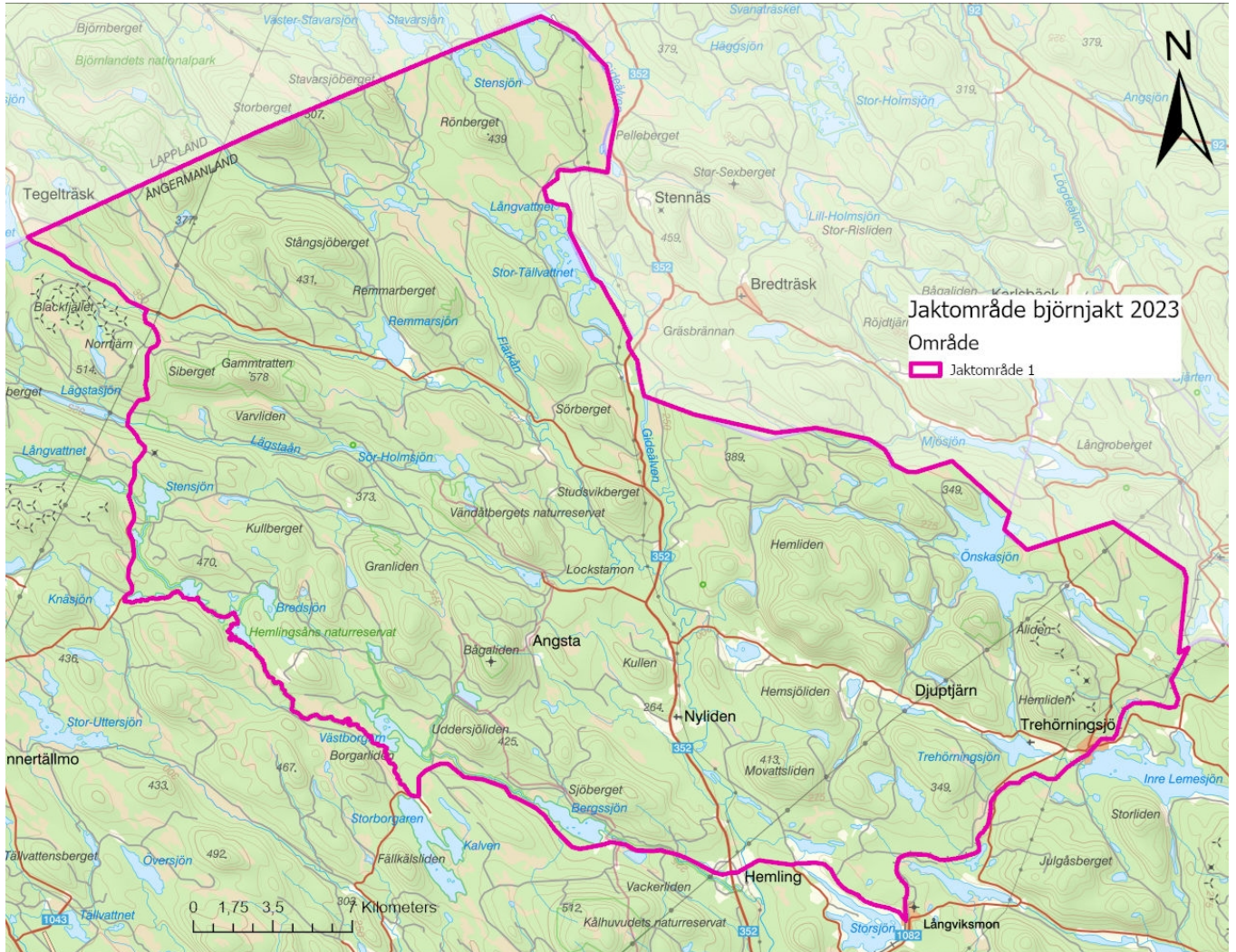
Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, vasternorrland@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 0611-34 90 00. Ange diarienummer 2641-2023.



Bilaga 2. Karta över jaktområde vid licensjakt på björn i Västernorrlands län 2023



Område 1





Bilaga 3: Underlag för länsstyrelsens licensjaktbeslut på björn 2023

Bakgrund

Björnstammens storlek, utveckling och utbredning i Sverige och Västernorrland

Den senaste nationella populationsberäkningen för björn genomfördes 2017 av det Skandinaviska Björnprojektet. Beräkningen baseras dels på spillningsinventeringarna, dels på trender i de björnobservationer som jägarna samlat in, så kallade björnobservationer (björnobs). Resultatet visade att det fanns cirka 2 900 björnar i Sverige¹, vilket är ungefär lika många björnar som fanns 2013 då den föregående nationella populationsberäkningen genomfördes.

Enligt senaste beräkningen för Västernorrlands län efter spillningsinventeringen 2020 har björnstammen ökat med cirka 14 % räknat från 2015. Då beräknades stammen till 387 (95 % konfidensintervall 341–432). Enligt beräkningen från 2020 ligger nuvarande björnstim inom intervallet 442 (95 % konfidensintervall 416–470) djur, se tabell 1.

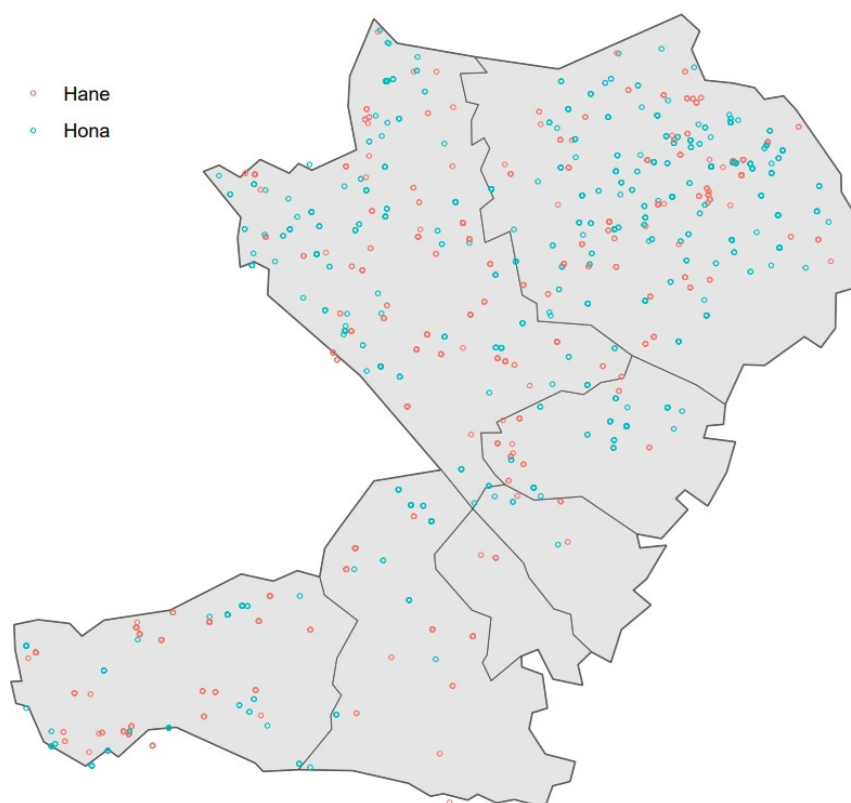
Vid spillningsinventeringen 2020 framkom också att det nu finns en högre andel honor i populationen (tabell 1). Figur 1 visar fördelningen av hanar och honor vid inventeringen 2020. Utifrån inventeringsresultatet kan länsstyrelsen konstatera att länets björnstim har en hög tillväxttakt. Den höga tillväxttakten kan delvis förklaras av att populationen har visats ha en hög andel reproduktiva honor. Dessa honor och deras medföljande ungar är också, med grund i den lagstiftning som omgärdar beslut om licensjakt efter björn, fredade från licensjakt varför beskattning av dessa inte sker i någon större utsträckning.

Tabell 1. Redovisning av inventeringsresultat för åren 2015 och 2020, 95% konfidensintervall inom parentes.

	2015	2020
Totalt	387 (341–432)	442 (416–470)

¹ Kindberg, J. and Swenson, J.E. (2018). Björnstammens storlek i Sverige 2017. Scandinavian Brown Bear Research Project report

Honor	195 (172–217)	256 (242–278)
Hanar	192 (169–215)	187 (177–206)
Andel honor	0,5	0,58



Figur 1. Beräknad björnpopulation i länet efter spillningsinventeringen 2020. Från 419 unika identifierade individer beräknades populationen till 442 björnar med ett 95 % konfidensintervall (416 - 470) fördelat på 256 honor (242 - 278) och 187 hanner (176 - 205). (Naturhistoriska riksmuseet, 2021).

Målsättningar för björnstammen i Sverige och Västernorrland

Riksdagen har beslutat att referensvärdet för björnstammen i Sverige ska ligga inom intervallet 1000 - 1400 björnar. Den 29 april 2019 rapporterade Naturvårdsverket nya referensvärden till EU enligt artikel 17 i art- och habitatdirektivet. Det nya referensvärdet för minsta populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus för björn i Sverige rapporterades till 1400 individer utifrån bästa tillgängliga vetenskapliga underlag (NV-02653-18, NV-03088-19).

En länsvis miniminivå på 15 årliga föryngringar motsvarande 150 björnar med gällande omräkningsfaktor, är beslutad av Naturvårdsverket (NV-01525-18).

Västernorrlands förvaltningsmål för björn fastställdes av länets viltförvaltningsdelegation den 18 april 2021 (d.nr. 511-9288-2020) till 220 individer. Förvaltningsintervallet, inom vilket stammen tillåts variera, fastställdes till 175–242 individer. Björnstammen ska således ligga över miniminivån och inom förvaltningsintervallet.

Länsstyrelsens motiv för beslutet

Nedan följer länsstyrelsens redogörelse för licensjaktens syften, bedömningen av allvarlig skada, att ingen annan lämplig lösning finns och vilken omfattning och utformning jakten ska ha för att vara lämplig och ändamålsenlig. Bedömningarna är gjorda med bred förankring i länet och av länsstyrelsens samlade expertis.

Skäl för licensjakt

Enligt svensk jaktlagstiftning ska eventuella problem och skador som förorsakas av jaktbart vilt i första hand regleras genom jakt. I propositionen *En ny rovdjursförvaltning* (prop. 2008/09:210) skriver regeringen att jakt kan hålla rovdjursstammar på en nivå som inte leder till oacceptabla förhållanden mellan människa och rovdjur. En välreglerad jakt kan vara ett sätt att minska rovdjurens påverkan på bytesdjur, att bibehålla deras skygghet för människor, att stärka lokalbefolkningens delaktighet i rovdjursförvaltningen och att öka acceptansen för rovdjur.

I propositionen *En hållbar rovdjurspolitik* (prop. 2012/13:191) bedömer regeringen att samtliga rovdjursarter i Sverige har uppnått gynnsam bevarandestatus och menar att Naturvårdsverkets möjlighet till delegering av rätten att besluta om licensjakt till länsstyrelserna bör utökas. Regeringen menar att det är viktigt att det i län där miniminivån för en rovdjursart överskrids ges utrymme för en adaptiv, ekosystembaserad förvaltning av denna art så att hänsyn kan tas till bland annat vikande populationer av bytesdjur och socioekonomiska faktorer.

I den nationella förvaltningsplanen för björn bedömer Naturvårdsverket att licensjakt är en effektiv, kontrollerbar och hållbar del av en aktiv björnförvaltning om den sker i begränsad omfattning. Licensjakt kan tillsammans med andra åtgärder såsom bidrag och ersättningar för skador samt samråd och information, bidra till att minska konflikter mellan människa och björn. När inventeringar visar att populationen ligger över det nationella referensvärdet kan licensjakt utgöra en av flera åtgärder i förvaltningen för att minska risken för socioekonomiska konsekvenser.

Socioekonomiska aspekter

Licensjakt på rovdjur är ett verktyg i rovdjursförvaltningen som kan minska den negativa påverkan som rovdjuren kan utgöra på en traditionell livsstil och därmed också inverka på landsbygdsutvecklingen generellt. För att få en långsiktig acceptans för stora rovdjur krävs det att lokalbefolkningen känner sig delaktiga och har förtroende för länsstyrelsen och dess rovdjursförvaltning.

Förekomst av rovdjur kan leda till både positiva och negativa socioekonomiska effekter. Rovdjursstammarna har ökat på många platser i landet och det är viktigt att beakta helhetsbilden när det gäller möjliga effekter som kan uppstå. Det kan bland annat vara rädsla och oro i samband med den upplevda risken för den egna säkerheten men också skador på tamdjur samt ekonomiska effekter i samband med direkta skador och förebyggande åtgärder. Förekomsten av rovdjur kan även leda till möjligheter i form av turism och jakttillfällen vilket leder till positiva upplevelser och inkomst. Enligt undersökningar är attityderna idag relativt positiva gentemot björn och det finns en acceptans för artens förekomst och förvaltning bland länets befolkning². Länsstyrelsen har genom sin förvaltning ambitionen att bibehålla en fortsatt hög acceptans för björn.

Skadorna i länet orsakade av björn varierar från år till år. Med en tät björnstam ökar också risken för skador och negativa socioekonomiska konsekvenser. Detta med erfarenheter från områden med tätare björnstammar.

Licensjakt på björn är en planerad förvaltningsinsats som inkluderar lokalbefolkningen. Olika intressen kan samverka till ömsesidig nytta. Vid licensjakt har många personer möjlighet att jaga och det finns ett stort intresse för jakt efter björn i Västernorrlands län. Jakten bedrivs med traditionella metoder och har acceptans hos en stor del av befolkningen. I viss mån finns det möjlighet att sälja jaktupplevelser till betalande gäster.

Skytten får behålla det fällda djuret och björnen kan även säljas vidare. Sammantaget gör detta att björnen kan betraktas som resurs och bidra till positiva socioekonomiska effekter i stället för att enbart vara ett potentiellt skadedjur med negativa effekter. Negativa effekter förebyggs samtidigt som jakten kan generera inkomster för befolkningen i länet. Därmed förväntas acceptansen för björnen men också för förvaltningen vara fortsatt god.

² Sandström, C. m.fl. 2014. Attityder till rovdjur och rovdjursförvaltning. – Rapport 2014:1, Umeå universitet och SLU.

Utan en reglering av björnstammen genom licensjakt kommer den att växa i storlek vilket på sikt kan leda till ett ökat behov av skyddsjakt eftersom risken för skador kommer att öka. Detta i sin tur leder till höga kostnader, minskad acceptans, ökad oro och psykisk stress vilket kan resultera i en ökad motsättning mellan länsstyrelsens förvaltning och ortsbefolkningen som följd. Den samlade erfarenheten gällande hanteringen av björnstammen är mycket tydlig på denna punkt. Incidenter där både människor skadas och i värsta fall dödas är ett annat scenario som följd av en björnstam som tillåts öka utan en beståndsreglerande licensjakt. Sannolikt skulle även den illegala jakten på björn öka, även om det är svårt att uppskatta omfattningen. För att bromsa en ökning av björnstammen i delar av länet där det bor mycket människor, har också länsstyrelsen under vissa år zonerat jakten i olika delområden.

Licensjaktens syften

Förvaltning av rovdjur är en mångfacetterad verksamhet. Beroende på problembild samt de tidsmässiga och rumsliga förutsättningarna är olika åtgärder lämpliga för detta i olika sammanhang. På en småskalig nivå är skyddsjakt och ibland andra åtgärder än jakt möjliga att tillämpa. På en storskalig nivå är det licensjakten som är den lämpligaste åtgärden.

Naturvårdsverket har i sitt delegeringsbeslut (NV-01948-2023) betonat att syftet med eventuell licensjakt på björn tydligt ska uttryckas i beslutet samt att det finns vetenskaplig grund för att syftet uppnås med beslutad jakt. Exempel på syften med jakten kan enligt Naturvårdsverket vara att underlätta tamdjurshållning och fåbodbruk samt minska skador på tamdjur, särskilt ren. Licensjakten bör riktas till områden med stora förluster av ren till björn. Ett annat syfte med jakten kan vara att öka acceptansen för björnförvaltningen.

Övergripande syften med licensjakt efter björn är följande:

- att bidra till gynnsamma psykosociala förutsättningar för de som lever i områden där det finns björn
- att minska de negativa och öka de positiva socioekonomiska effekterna av rovdjursförekomst
- att rovdjuren och rovdjursförvaltningen ska upplevas som legitima av befolkningen i länet och i landet

Mer specifika syften med licensjakten är följande:

- att följa det beslut om målsättningar för björnstammen som viltförvaltningsdelegationen i Västernorrland har tagit - att länets björnstam ska ligga inom intervallet 175 - 242 björnar samt att

stammen ska vara glesare i länets östra delar där det bor fler människor än i övriga delar av länet.

- att hålla en fortsatt hög acceptans för björnförvaltningen
- att bidra till att björnar betraktas som resurs snarare än skadedjur av länets befolkning
- att minska och förebygga skador för rennäringen orsakade av björn

Licensjakt, det vill säga en populationsreglerande jakt i syfte att anpassa stammens täthet, storlek och tillväxt, är en viktig och grundläggande komponent i förvaltningen av björn. Med att dessutom vissa år zonera licensjakten i delområden kan man också selektivt styra jakttrycket till områden där jaktuttaget behöver vara högre eller lägre om det anses nödvändigt. Läs mer om detta under stycket områdesindelning.

Ändamålsenlig licensjakt

Ett övergripande syfte med jakten är att minska björnars socioekonomiska och psykosociala påverkan. Denna påverkan består av två delar – den skada som björnar gör på till exempel rennäringen samt biodling och den oro som björnar sprider bland lokalbefolkningen genom sin närvaro. Under kort tid och i små områden kan detta göras med förebyggande åtgärder som till exempel stängsling, bevakning eller flytt av tamdjur med mera. Sådana insatser är dock inte möjliga att genomföra på en skala som omfattar ett helt län eller en hel björnpopulation och på lång sikt.

Man kan även hindra björnar från att göra skada genom att avlägsna dem. Detta kan göras genom att flytta björnar eller genom att avliva dem. Att flytta vilda rovdjur är en åtgärd som är tveksam ur djuretiskt perspektiv eftersom fångst, hantering, transport och utsättning påverkar djuren kraftigt och ökar deras mortalitet. Dessutom är det svårt att hitta områden där befolkningen accepterar utsättning av rovdjur och speciellt av sådana individer som tidigare har ställt till med problem.

Att avliva björnar kan göras främst genom skyddsjakt eller licensjakt. Jaktförordningens 28 § är svår att använda, eftersom angrepp av rovdjur sällan observeras av personer som är beväpnade. Skyddsjakt är inget lämpligt alternativ till licensjakt. Skyddsjakt innebär att problematiska individer avlägsnas snabbt och effektivt. Ofta involveras ett fåtal personer och det tillämpas metoder som vid licensjakt inte är tillåtna.

Skyddsjakt är administrativt omfattande, den är vanligtvis händelsestyrd, kostsam, kan vara kontroversiell och den har en effekt bara på kort sikt och inom ett begränsat område. Dessutom exkluderar skyddsjakten oftast lokalbefolkningen och minskar deras möjligheter att nyttja björnen

som resurs. Att genomföra ett stort antal skyddsjakter med populationsreglerande effekt skulle vara mycket resurskrävande och kostsamt och är inte en lämplig lösning för att hålla stammen på en nivå som motsvarar länets uppsatta förvaltningsmål.

Licensjakt däremot är en väl grundad och planerad förvaltningsinsats och inkluderande företeelse där lokalbefolkning kan samverka till ömsesidig nytta. Björnen kan vara en uppskattad resurs och den socioekonomiska och psykosociala påverkan minskar samtidigt som jakten kan generera inkomster för befolkningen i länet. Därmed förväntas acceptansen för björnen som art men också för rovdjursförvaltningen att öka³.

Juridiska förutsättningar för licensjakt

Art- och habitatdirektivet förbjuder avsiktligt dödande av bland annat björn. De möjligheter till undantag från förbudet som direktivet medger genomförs med motsvarande bestämmelser i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905). I 23 c § jaktförordningen regleras förutsättningarna för licensjakt efter stora rovdjur. Om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde får beslut om jakt meddelas. Jakten måste också vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning och ske selektivt och under strängt kontrollerade former.

Bestämmelsen motsvarar Art- och habitatdirektivets artikel 16.1.e. Artikeln stadgar att om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, får beslut om undantag från fredning meddelas. Ytterligare förutsättningar är att undantaget tillåts under strängt kontrollerade förhållanden, selektivt och i begränsad omfattning. Undantaget får enbart röra vissa exemplar av arten i en begränsad mängd, som fastställs av de behöriga nationella myndigheterna.

Enligt 23 d § jaktförordningen får Naturvårdsverket besluta om licensjakt efter björn. Enligt 24 a § i samma förordning får Naturvårdsverket delegera rätten att besluta om licensjakt efter björn till länsstyrelser. Förutsättning för en sådan delegering är att antalet föryngringar i rovdjursförvaltningsområdet överstiger den fastställda miniminivån för området.

³ Von Essen, E. (2016). In the gap between legality and legitimacy. *Acta Universitatis Agriculturae Sueciae*, (2016: 81).

Naturvårdsverkets beslut om överlämnande av rätten att besluta om licensjakt på björn till länsstyrelserna (dnr NV-01948-2023 den 5 maj 2023).

Delegeringen gäller från den 4 maj 2023 till och med den 30 november 2023.

Enligt Kammarrätten i Stockholm⁴ är det nödvändigt att det i beslut om undantag från bestämmelserna i artikel 16.1 i Art- och habitatdirektivet anges ett syfte när insamling av djur ska ske, i det här fallet genom licensjakt. Syftet ska vara acceptabelt och undantaget ska vara ändamålsenligt och proportionerligt.

Large Carnivore Initiative for Europe (LCIE) har på EU-kommissionens uppdrag tagit fram riktlinjer för förvaltning av rovdjur på populationsnivå⁵. Riktlinjerna antogs av kommissionen 2008 och de kan enligt kommissionens bedömning ligga till grund för inriktningen av rovdjursförvaltningen inom EU. I riktlinjerna anges bland annat följande:

From a conservation point of view there is no principle reason why large carnivore populations cannot tolerate some levels of lethal control or be managed under the same type of harvest system as wild ungulates or game birds, provided that the harvest is well managed. Proper management in this case requires effective monitoring of the population size, the setting of appropriate quotas and hunting seasons, and careful enforcement of these regulations.

Länsstyrelsen har i detta beslut beaktat Naturvårdsverkets föreskrifter om förvaltning av stora rovdjur NFS 2022:4.

Åteljakt på björn

Åteljakt på björn har varit föremål för diskussion sedan denna jaktform förbjöds i Sverige 2001. Naturvårdsverket har under flera år utrett frågan och Skandinaviska Björnprojektet har studerat åtlingens effekter på björn ur ett vetenskapligt perspektiv. Västerbottens län var ett av försöksområdena för åteljakt under åren 2010 - 2013. Naturvårdsverket har efter försöksverksamheten tagit ställning i frågan och från och med 2014 gjort det möjligt för länsstyrelserna att tillåta åteljakt i samband med licensjakten på björn. Åteljakten regleras i Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2014:3). Länsstyrelsen Västernorrland tillät, med de

⁴ Dom i mål nr 3273-13, meddelad den 14 november 2014

⁵ Linell m.fl. 2008. Guidelines for Population Level Management Plans for Large Carnivores in Europe. A Large Carnivore Initiative for Europe report prepared for the European Commission (contract 070501/2005/424162/MAR/B2).

särskilda villkor som finns, åteljakt på björn redan vid licensjakten 2015. Även under årets licensjakt är åteljakt tillåtet med särskilda villkor.

Gynnsam bevarandestatus

Antalet björnar i Sverige har beräknats till cirka 2900 djur 2017⁶. Antalet i norra rovdjursförvaltningsområdet uppskattas idag till över 2000 björnar. Licensjakt efter björn bedrivs i samtliga län med fast förekomst av arten. Syftet är i samtliga län att nå de långsiktiga förvaltningsmålen som är satta och som bland annat syftar till att bibehålla en gynnsam bevarandestatus för arten. Licensjaktbesluten tar i sin tilldelning även hänsyn till de skyddsjakter på björn som genomförs samt eventuell känd övrig dödlighet genom exempelvis björnar som omkommer längs järnväg eller i bilolyckor.

I en dom rörande skyddsjakt⁷ påpekar Förvaltningsrätten i Luleå med hänvisning till en dom från Kammarrätten i Sundsvall⁸ vikten av att en myndighet redovisar sina överväganden om vilka följder en jakt på rovdjur skulle få för lokal gynnsam bevarandestatus hos arten. I ett avgörande⁹ från EU-domstolen angående stamvårdande jakt uttalade domstolen att det som huvudregel är nödvändigt att bedöma vilken inverkan ett undantag får på ett lokalt bestånd för att kunna bedöma vilken inverkan ett undantag får för bevarandestatusen för hela det aktuella beståndet. Detta är nödvändigt eftersom bevarandestatusen hos ett bestånd på nationell nivå påverkas av de sammanlagda konsekvenserna av de olika undantag som påverkar lokalområdena.

Västernorrlands län har en fast och reproducerande stam av björn. Arten förekommer i så gott som hela länet, men tätheterna är olika i olika delar av länet. Björnstammen uppskattade numerär i länet ligger för närvarande tre gånger högre än den av Naturvårdsverket satta miniminivån om 15 föryngringar motsvarande 150 björnar. Jämför man med länets beslutade förvaltningsmål 220 björnar, är stammens numerär enligt senaste inventeringen, dubbelt så stor.

Miniminivå, förvaltningsmål och förvaltningsintervall i länen i norra rovdjursförvaltningsområdet är framtagna i ett nära samarbete mellan länsstyrelserna. Ett av syftena med samarbetet var att garantera att tillräcklig hänsyn tas till internationella och nationella krav rörande rovdjursstammarnas storlek och utbredning såväl som till länets olika förutsättningar för rovdjursarterna.

⁶ Kindberg, J. & Swenson, J. 2018. Björnstammens storlek i Sverige 2017. – Rapport 2018-3 från det Skandinaviska björnprojektet.

⁷ Dom i mål 2205-20 av den 28 oktober 2020

⁸ Dom i mål 1614-20 och 1671-20 av den 5 oktober 2020

⁹ EU-domstolens avgörande C-674/17 (Tapiola)

Det planerade uttaget i Västernorrlands län 2023 utgör cirka 19 procent av stammens uppskattade storlek. Uttaget ligger på en nivå som bör leda till en bromsning av tillväxten och, tillsammans med kommande års jakter, till en minskning av björnstammen i länet ner mot förvaltningsmålet (220 björnar).

Länsstyrelsens bedömning

Den av Länsstyrelsen beslutade licensjakten efter björn håller sig inom ramarna för Naturvårdsverkets föreskrifter om förvaltning av stora rovdjur och Naturvårdsverkets delegeringsbeslut, följer intentionerna i den regionala förvaltningen av arten och tar även hänsyn till de nationella målen för björnstammen.

Länsstyrelsen måste vid varje tillfälle bedöma om ett beslut om jakt uppfyller de förutsättningar för skydds- eller licensjakt som anges i 23 c § jaktförordningen.

Länsstyrelsen bedömer att licensjakt efter björn är en väsentlig del av förvaltningen av björnstammen och har under en följd av år haft en strategi för björnstammens expansion. Stammen har under en följd av år ökat till nivåer långt över det som beskrivs i länets förvaltningsplan för björn, 175 - 242 björnar. Anledningen till det är bland annat att det varit svårt att förutsäga tillväxten i björnstammen. Den senaste spillningsinventeringen från 2020 visar att länet nu har högre andel könsmogna honor jämfört med 2015 då man gjorde en liknande inventering. Tillväxttakten har därmed varit betydligt högre än vad förvaltningen kunnat förutsäga. Under 2017 och 2018 års licensjakt ökades tilldelningen till 40 djur, under 2019 till 45 djur samt 2020 tilldelades 35 djur. Detta motsvarar en fördubbling av avskjutningen som innan 2017 legat på omkring 20 björnar under flera år.

Då länet dessutom gränsar till tre andra län som har täta björnstammar kan man räkna med att ett inflöde av björnar också påverkar länets populationstäthet.

Trots högre avskjutningsnivåer under en följd av år har björnstammen ökat med omkring 55 björnar.

Vid en sammantagen bedömning finner länsstyrelsen att licensjakt på björn kan tillåtas då det inte finns någon annan lämplig lösning för att reglera björnstammen på länsnivå. Länsstyrelsen bedömer också att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus av artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, varken i länet eller i landet som helhet. Jakten är också lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning och sker dessutom under strängt kontrollerade former.

Lämplig tilldelning med hänsyn till nuvarande björnstim

Efter spillningsinventeringen 2015 ökade länsstyrelsen tilldelningen inför jakten 2017, 2018, 2019 och 2020, från ca 20 björnar till cirka 40. Detta mot bakgrund av att spillningsinventeringen visade att länet hade en björnstim i storleksordningen 387 björnar vilket var över länets dåvarande förvaltningsmål om 200 individer. Länsstyrelsens ambition var att ligga på en hög och jämn avskjutningsnivå under några år för att minska stammen mot förvaltningsmålet. En ny spillningsinventering genomfördes 2020 vilken visade att björnstimmen trots högre tilldelningar har ökat med 14 %, och ligger nu inom intervallet 416–470 björnar.

Då Västernorrlands län gränsar till tre län som har täta björnstimmar kan man räkna med ett stort inflöde av björnar. Detta tillsammans med att honandelen i länets björnpopulation börjar närma sig 60 % är några orsaker som medför att tillväxttakten varit högre än förväntat och att det har varit svårt att avväga vilken årlig tilldelningsnivå som varit lämplig för att sänka nuvarande björnstim.

För licensjakten 2021 valde länsstyrelsen att höja tilldelningen med 35 djur jämfört med de senaste fyra åren då i genomsnitt 40 björnar tilldelats. Detta för att bromsa tillväxten ytterligare och sträva efter att minska björnstimmen mot målen men samtidigt inte riskerar att stammen understiger dessa.

Naturvårdsverket har upphandlat Norsk institutt for naturforskning (NINA) att ta fram en beskattningsmodell för björnstimmen¹⁰. Modellen är en åldersstrukturerad populationsmodell för honor som bygger på data från den senaste spillningsinventeringen samt information om fällda björnar i senaste årens jakt. Den senaste spillningsinventeringen och beståndsuppskattningen visade att länet har en björnstim i storleksordningen 416 – 470 djur varav 242 - 278 honor. Utifrån resultatet av beräkningar med modellen bedömer Länsstyrelsen att ett uttag om 85 björnar i Västernorrland ligger på en nivå som bör minska nuvarande stim mot det satta förvaltningsmålet.

Uttaget får betraktas som i överensstämmelse med målsättningen att bibehålla björnstimmens gynnsamma bevarandestatus i dess naturliga utbredningsområde i Sverige. Det bör också innebära att björnstimmen succesivt kommer minska i länet ner mot den målsättning om 220 björnar som är fastställt enligt förvaltningsplanen.

Länsstyrelsens ambition är att följa länets förvaltningsplan om det beslutade intervallet 175 – 242 djur och därmed sänka nuvarande

¹⁰ <https://www.nina.no/bearmodel>

björnstam. Trots att länet har haft långt fler björnar än förvaltningsmålet har skadebilden stadigt legat på en låg nivå. Mot bakgrund av detta har länsstyrelsen bedömt att en tidsplan för att nå målet inte varit av akut karaktär. Dock måste människors oro för björnars närvaro vägas in i helhetsbilden och en förvaltning som succesivt sänker björnstammen mot satta mål. En ny spillningsinventering är planerad att genomföras 2025, vilket kommer ge svar på hur förvaltningen lyckats.

Områdesindelning

Länsstyrelsen har under några år valt att zonindela länet inför tilldelning av antalet björnar. Att zonindela länet i två områden har dock inte gett någon större effekt de år som det prövats. Vid jakten 2021 valde länsstyrelsen att ta bort zonindelningen, då ett stort antal björnar tilldelades och länsstyrelsen bedömde inte att det var relevant att indela länet i olika zoner. Länsstyrelsen kan konstatera att flest björnar av naturliga skäl fälldes där stammen är som tätast. Det är främst Sollefteå, Örnsköldsvik samt Ånge kommuner som har tätare björnstammar.

Enligt 3 kap. 1 § NFS 2022:4 ska länsstyrelsen inför beslut om licensjakt undersöka möjligheterna att helt eller delvis rikta jakten till områden där det finns en förhöjd risk att rovdjursförekomst allvarligt försvårar hållande av tamdjur eller där det behövs för att på annat sätt främja samexistens mellan människor och stora rovdjur.

Utifrån den genomförda konsultationen och historisk skadebild har länsstyrelsen beslutat att under årets jakt avsätta en del av kvoten till ett område där rennäringen årligen upplever skador av björn.

Länsstyrelsens förhoppning är att genom att styra en del av avskjutningen till det skadedrabbade området senare under hösten ska antalet björnar som vaknar i området under våren och riskerar att göra skada innan renarna flyttas från vinterbeteslandet minska.

Viltskadecenter har på uppdrag av regeringen undersökt områdesriktad jakt på björn som åtgärd för att minska björnars predation på ren¹¹. Rörelsemönstret hos de sändarförsedda björnarna i studien visar att de björnar som är i kalvningsområdet under våren, med få undantag, återfinns där under hösten och den period då björnjakten sker. Risken för att det sker en omfattande invandring av björn innan kalvningen som får omfattande effekter på kalvdödligheten är mycket liten, eftersom björnarna i huvudsak ligger i ide under perioden mellan jakten på hösten

¹¹ Frank, J., Støen, O. G., Segerström, P., Persson, L. T., Persson, S., Persson, S. E., ... & Åhman, B. (2017). Kalvning i hägn och områdesriktad jakt på björn som åtgärder för att minska björnars predation på ren (No. 2017: 7).

och kalvningen. Studien visar att en reducerad björntäthet tycks vara den viktigaste faktorn bakom den ökande överlevnaden hos renkalvar.

Området i fråga är inte ett kalvningsområde utan ett område där samebyn samlar renarna inför vårflytten till åretruntmarkerna. Länsstyrelsen bedömer dock att resultaten från studien är relevanta då den visar att de björnar som finns i ett område under våren med få undantag återfinns där under hösten.

Eftersom björnar rör sig över stora områden kan effekten av jakt som endast riktas mot samlingsområdet bli begränsad, då björnindivider som inte befinner sig i området under jakten ändå kan ha området som en del av sitt hemområde. I ovan nämnda studie var genomsnittsradien för de sändarmärkta hanbjörnarnas hemområde 15 km, vilket Länsstyrelsen har tagit hänsyn till i områdesförslaget samtidigt som områdets storlek har begränsats.

Länsstyrelsen bedömer att områdesindelningen i kombination med ett högt uttag i hela länet, bör medföra att skadebilden för rennäringen kopplad till björn på såväl kort som lång sikt minskar.



Bilaga 4: Sammanfattning av konsultation

I enlighet med Lag (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket, som trädde i kraft den 1 mars 2022, har Länsstyrelsen skickat en konsultationsförfrågan i ärendet till Sametinget, Svenska samernas riksförbund (SSR) och länets samtliga samebyar. SSR och Vilhelmina norra sameby önskade konsultation medan övriga avstod.

Nedan följer en sammanfattning av de synpunkter som framkommit under konsultationerna samt länsstyrelsens bemötande av synpunkterna.

Jakttid

I och med de nya föreskrifterna för licensjakt på björn finns möjlighet för länsstyrelsen att besluta om en jakttid på minst 30 dagar inom perioden från den 21 augusti till den 15 oktober. Länsstyrelsen har för avsikt tillåta jakt under hela den perioden.

Samebyn framför att de inte har synpunkter på jakttiden i år utan är eniga med länsstyrelsen om att det kan tillåtas under hela perioden.

Vidare framför samebyn att de eventuellt kan komma att önska att olika områden i länet har olika jaktstarter i framtiden om tilldelningen går ner, för att på så sätt kunna få ett ökat jakttryck i skadedrabbade områden.

SSR framför inga synpunkter på jakttiden.

Jakt med åtel

Länsstyrelsen informerar om att det finns möjlighet att besluta om jakt får ske med åtel eller inte, det finns också möjlighet att exempelvis förbjuda åteljakt inom vissa områden. Länsstyrelsen har för avsikt att tillåta åteljakt inom hela länet precis som föregående år.

Samebyn och SSR har inga synpunkter på att jakt med åtel tillåts över hela länet.

Områdesindelning

Länsstyrelsen visar underlag över fällda björnar i länet sedan 2020. Inför jakten 2021 avskaffade länsstyrelsen den områdesindelning som tidigare använts inom länet. Detta eftersom tilldelningen höjdes så markant att länsstyrelsen ansåg att det inte längre förelåg ett behov av en

områdesindelning. Länsstyrelsens bedömning är att jakten 2021 och 2022 har fungerat väl och att flest björnar fällts där björnstammen är som tätast. Länsstyrelsen har för avsikt att även 2023 tillåta jakt över hela länet utan någon områdesindelning.

Samebyn framför att de är den enda samebyn som har haft skyddsjakter i länet och att de återkommande har problem med björnar som vaknar i samband med samling inför flytten varje år. De vill därför att en del av jakten ska riktas mot samebyns kärnområde.

Det framkommer förslag på att en del av tilldelningen endast får fällas i samebyns samlingsområde efter 1 oktober, för att förhoppningsvis förebygga att björnar går i ide i det området och därmed vaknar där på våren innan samebyn har flyttat. Risken med förslaget är att björnarna inte hinner fällas och att det då fälls färre björnar totalt sett. Det behöver därför göras en avvägning vad gäller lämplig områdesstorlek, tilldelning och jaktperiod.

Samebyn har efter konsultationen lämnat ett förslag på ett sådant område samt tilldelning som länsstyrelsen sedan justerade vilket godkändes av samebyn.

Tilldelning

Länsstyrelsen redovisar de senaste inventeringsresultaten från 2020 då länets björnstim uppskattades till 443 björnar. Vidare redovisades målnivåerna för länet och avskjutningen de senaste åren.

Inför licensjakten 2022 togs en björnbeskattningsmodell fram av Rovdata på uppdrag av Naturvårdsverket. Med den som underlag beslutade länsstyrelsen att höja tilldelningen för 2022 till 85 björnar. Länsstyrelsen kommer även inför årets licensjakt att använda beskattningsmodellen från Rovdata. Ett viktigt underlag för att modellen ska kunna utföra nya beräkningar baserat på resultatet från jakten 2022 är åldern på de fällda honorna. Åldern fås efter analys av en tand från varje fälld björn som utförs av ett laboratorium i USA, länsstyrelsen har ännu inte fått åldern för de fällda björnarna och därmed inte kunnat göra nya beräkningar för 2023. Utgångspunkten är därför beräkningarna som genomfördes inför jakten 2022 och att tilldelningen fortsatt kommer vara 85 björnar i Västernorrland.

Samebyns önskemål är att tilldelningen ska leda till att stammen skyndsamt kommer ner till målantalet, de tycker docka att målantalen är höga.

Det nås enighet i att avskjutningen ska leda till att målen nås men inte kring måltalen.



Bilaga 5: Lathund för björnjägare i Västernorrlands län 2023

Kontrollera före jakten:

Jaktledare	Utses alltid före jakt
Jakttid	21 augusti till 15 oktober Från och med en timme före solens uppgång till två timmar före solens nedgång.
Tilldelning	Ta reda på hur många björnar som återstår genom att ringa tel: 0611-34 91 53
Hundar	Högst två hundar. Hundarna får inte bytas ut under jakt på samma björn.
Fordon	Jakt får inte ske från motorfordon.
Åtel	Ska anmälas till länsstyrelsen senast 21 juli 2023
Eftersökshund	Var och hur snabbt en eftersökshund kan vara på plats är jaktledarens ansvar.

Efter skott

Anmälan	Fälld eller påskjuten björn ska anmälas utan dröjsmål och senast inom en timme. Ring länsstyrelsen på tel: 0611-34 92
Påskjutning	Skytten ansvarar för att genomföra platsundersökning samt för eventuellt eftersök.
Prover/Blanketter	Erforderliga prover tas av besiktningsman och uppgifter fylls i på anvisade blanketter. Blanketter finns att hämta på SVA:s hemsida:
Besiktning	Björnen ska besiktas utan dröjsmål. För att underlätta besiktningen: sätt in en pinne i björnen mun för att hålla den öppen innan likstelhet inträder.
Försäljning	CITES-intyg från Jordbruksverket krävs. Ska björnen säljas till vilthanteringsanläggning ska du meddela detta vid anmälan.
Märkning	Av skinn: omgående i fält. Av kranium: Inom sex månader.



Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.